

MAŠÍNŮV STATEK — PAMÁTNÍK TŘÍ ODBOJŮ

V červnu letošního roku byl slavnostně otevřen Památník tří odbojů, který vznikl úpravou statku Josefa Mašína v Lošanech. Skořápka ze stříkaného betonu chrání a stabilizuje pozůstatky zdiva rodného domu.

MAŠÍN'S FARMHOUSE – MEMORIAL OF THE THREE RESISTANCES

In June this year, the Memorial of the Three Resistance Forces was inaugurated, which was created by adaptation of Josef Mašína's family farm in Lošany. A shell made of shotcrete protects and stabilizes the remains of masonry of the birth house.

V roce 2018 získala Zdeňka Mašínová po téměř třiceti letech od pádu komunistického režimu rodný statek svého otce Josefa Mašína v Lošanech. Ve stejném roce vznikl spolek s cílem vytvořit zde veřejně přístupný Památník tří odbojů a jeho prostřednictvím uchovat památku a odkaz generálmajora Josefa Mašína a jeho rodiny, která ve 20. století přinesla velké osobní oběti v boji za vlast, svobodu a demokracii. [2] (*Nutno podotknout, že činnost skupiny bratří Mašíků v letech 1951 až 1953 je dodnes považována za kontroverzní – pozn. red.*)

Architektonický návrh památníku vznikl v rámci studentské semestrální práce ve školním ateliéru manželů Kláry a Tomáše Hradečných na Fakultě architektury ČVUT v Praze. Vzniklo dvaadvacet návrhů, z nichž čtyři byly následně obhájeny jako diplomový projekt.

V dalších dvou letech už čerství absolventi a architekti pod vedením svých bývalých pedagogů spolu se členy spolku rozvíjeli v ateliéru IXA představy o konkrétní podobě rehabilitace statku, aby 26. srpna 2020 mohla být Zdeňkou Mašínovou slavnostně zasazena moruše v rodném domě Josefa Mašína jako symbolický akt ukončení první etapy budování Památníku tří odbojů.

V roce 2021 probíhalo stavební řízení na úpravy hospodářské budovy. Vyvrcholením druhé etapy stavebních prací v roce 2022 je realizace stálé expozice, kterou na základě návrhu historika Petra Blažka a dalších členů spolku architektonicky ztvárnil rovněž ateliér IXA.

1 Rodná světnice Josefa Mašína se nedochovala, dům byl vícekrát přestavěn. Svědky rodinných kořenů zůstávají jen zdi přízemí, mezi které je zasazen Josefův oblíbený strom – moruše – rostoucí vzhůru k nebi jako symbol naděje budoucích životů **2** Půdorys přízemí **3** Mašíkův statek před rekonstrukcí **4** a) Realizace stříkaného betonu, b) detail

1 Josef Mašína's family room has not been preserved, the house has been rebuilt several times. Only the walls of the ground floor remain as witnesses to the family roots, among which Josef's favourite tree – the mulberry – is planted, growing upwards towards the sky as a symbol of hope for future lives **2** Ground floor plan **3** Mašína's farmhouse before reconstruction **4** a) Realization of the shotcrete, b) detail

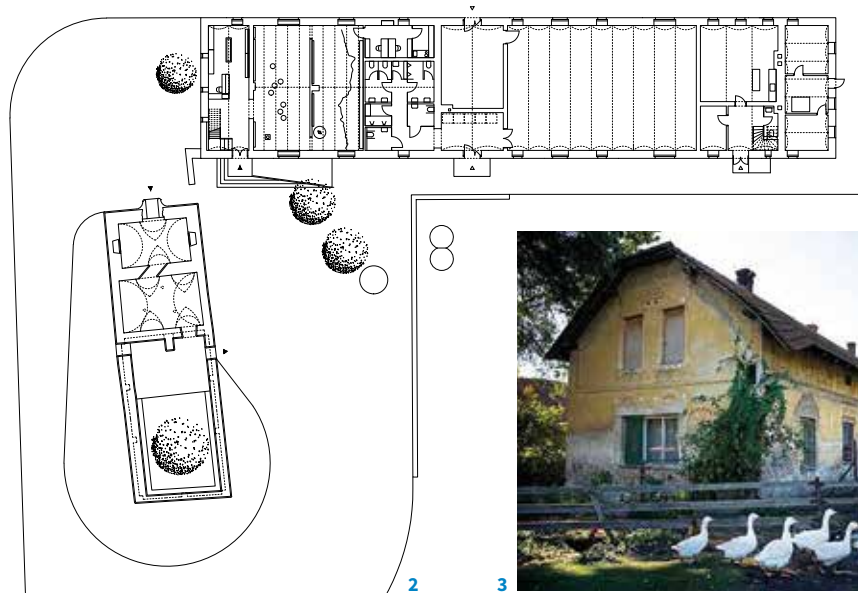
Architektonický záměr

Památník tří odbojů reflektuje mimořádnou situaci, kdy lze číst moderní historii Československé a České republiky skrze osudy jedné selské rodiny a jejich souputníků. Památník je chápán jako místo uchování paměti připomínající nejenom podmínky vzniku a života tří odbojů, ale i jejich souvislosti a integritu.

Původní rodný dům Josefa Mašína ztratil mnohými přestavbami svůj charakter. Stopu autenticity tak nesou klenuté místnosti v přízemí a především zdivo, které je zachované a ukryté pod skořápku stříkaného betonu. Ten plní ochrannou a stabilizační funkci. Ostatní měkké části objektu jako nepůvodní okna a dveře, krov a trámový strop byly odstraněny. S odkazem na umělkyni Rachel Whiteread lze říci, že se jedná o mumifikaci základní struktury, do jejíchž útrob lze vstupovat a procházet skrze ni.

Ve vstupní místnosti je ve dvou protilehlých nikách instalován text dopisu Josefa Mašína, kterým se loučí se svou ženou a dětmi. Zachycení okamžiku plného lásky, bolu i odhodlání s vědomím přicházející smrti zpřítomňuje muže, který prožil dva odboje a jeho odkaz zrodil další. Ve druhé místnosti je v klenbě umístěna trojice světlovdů symbolizující tři odboje. Poslední prostor bez střechy je místem pro nadechnutí. Místem, kde roste moruše jako symbol rodu Mašínů, symbol svobody a naděje postupně přerůstající horizont památníku.

Rozlehlý hospodářský dvůr původního statku zůstává prázdný, připravený přijmout větší skupiny návštěvníků či sloužit jako zázemí při slavnostních a společenských akcích s prezentací historie odbojové činnosti.

Investor	Mašínův statek — Památník tří odbojů, z. s.
Architektonický návrh	IXA Tomáš Hradečný, Klára Hradečná, Julie Kopecká, Benedikt Markel, Bronislava Volentičová, Sílvia Snopková, Vladěna Bockschneiderová, Jakub Kochman
Spolupráce	Michael Baroch, Dominika Kovandová, Branislav Kožej, Magdalena Piterková
Koncepce expozice	Petr Blažek
Stavební práce	PROSTAV, spol. s r.o.
Stříkané betony	Podzemní stavby Brno, s.r.o.
Výroba expozice	SIGNUM 1995 s.r.o.
Multimediální řešení	st.dio
Školní zadání FA ČVUT	2017 (zimní semestr)
Projekt / realizace	2019–2021 / 2022

4b

4a

5

6

7

5 V temné zaklenuté místnosti je ve dvou protilehlých nikách instalován text dopisu Josefa Mašína, kterým se loučí se svou ženou a dětmi 6 V klenbě je umístěna trojice světlovdů symbolizující tři odboje 7 Prostor bez střechy je místem pro nadechnutí 8 Expozice v části bývalé vozové kůlny je věnována historii statku, historii rodu Mašíků a tří československých odbojů 9 Rozlehlý hospodářský dvůr původního statku zůstává prázdný, připravený přijmout jak větší skupiny návštěvníků, tak sloužit jako zázemí při slavnostních a společenských akcích

5 In the dark vaulted room, the text of Josef Mašína's letter saying goodbye to his wife and children is installed in two opposite niches 6 In the vault, a trio of light tubes symbolizing the three resistances is placed 7 The roofless space is a place to breathe 8 The exhibition in the former wagon shed is dedicated to the history of the farm, the history of the Mašína family and the three Czechoslovak resistance movements 9 The large farmyard of the original farmhouse remains empty, ready to receive large groups of visitors as well as to serve as a backdrop for ceremonial and social events

8

9

Hospodářská budova, upravená naposledy v roce 1904 jako konírna a později využívaná jako traktorová stanice místního kolchozu, je v části bývalé vozové kůlny využita pro expozici věnovanou historii statku, historii rodu Mašíků a tří československých odbojů. Pod původním trémovým stropem je na začištěných stěnách instalovaný kontrastní expoziční fundus.

Autentický prostor sýpky v patře je zpřístupněn pouze ve výjimečných případech a stejně jako konírna a seník v další části objektu bude předmětem poslední etapy rekonstrukce.

Závěr

V pátek 26. srpna 2022, ve výroční den narození Josefa Mašína (1896–1942), byl Památník tří odbojů v Lošanech slavnostně otevřen. Byl postaven z veřejné sbírky, kterou vyhlásil spolek Mašíkův statek – Památník tří odbojů, z. s., a do které se již zapojilo okolo jednoho tisíce dárců s celkovou částkou téměř 9 milionů korun.

Po dohodě se Středočeským krajem památník po jeho otevření provozuje Regionální muzeum v Kolíně.

Fotografie: 1, 4 až 12 – Benedikt Markel, 3 – archiv Památníku tří odbojů (Martin Stránský)

Připravila Lucie Šimečková (red.).

Zdroje:

- [1] Autorská zpráva IXA.
- [2] Mašíkův statek – Památník tří odbojů [online]. Dostupné z: masinuvstatek.cz